УзССР Давлат китоб палатаси

Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 157 (8.355) ◆ 1993 йил ◆ 3 сентябрь, жума ◆ Сотувда эркин нархда

Кеча Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси ўз ишини бошлади

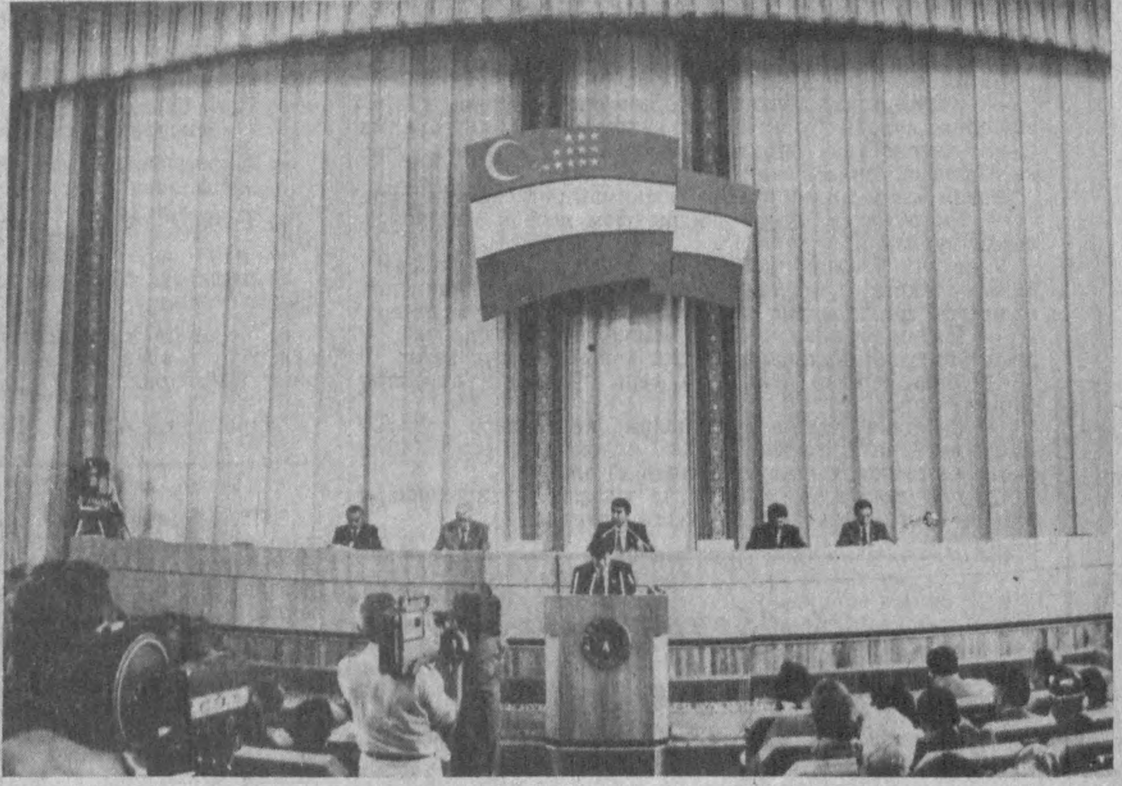

СУРАТДА: анжуманнинг очилиши

Шоназар ИБРОҲИМОВ тасвири.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН УЧИНЧИ СЕССИЯСИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

2 сентябрь куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси очилди. Мажлисни Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев бошқарди.

Олий Кенгаш мандат комиссиясининг раиси Ш. Мирзиёев маърузасини тинглаб, бўшаб қолган ўринларга сайланган қуйидаги Ўзбекистон Республикаси халқ депутатларининг ваколатларини тўғри деб топди: Китоб туманидаги «Навбаҳор» жамоа хўжалик ширкатининг бригадири П. Абдуллаев, Фарғона шаҳри ҳокими А. Отабоев, Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзов, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг раиси Р. Йўлдошев, Фарғона тумани «Иттифоқ» жамоа хўжалигининг механизатори К. Қорабоев, Муборак газни қайта ишлаш заводининг темирчиси К. Мўминов, Ўзбекистон Республикасининг Бош прокурори Б. Мустафоев, Наманган вилояти ҳокими Б. Рапиғалиев, Жомбой туманидаги «Зарафшон» жамоа хўжалигининг бригадири С. Саломов, Тошлоқ туманидаги М. Эргашев номли жамоа хўжалигининг бригадири П. Сулаймонов, Сўх туманидаги «Сўх» давлат хўжалигининг бригадири Л. Хўжаева, Комсомолобод туманидаги Мирзаахмедов номли давлат хўжалигининг бригадири А. Шералиев, «Ўзбекхиммаш» заводининг ишчиси А. Йўлдошев.

Депутатлар кун тартибини тасдиқладилар ва котибиятни сайладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Олий Кенгаш сессиясида Ўзбекистоннинг иқтисодий сиёсати устивор йўналишлари ҳақида муфассал маъруза қилди.

Президент маърузаси юзасидан Олий Кенгаш қарор қабул қилди.

Сўнгра маҳаллий давлат ҳокимиятлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳақидаги, республика Олий мажлисига сайлов тўғрисидаги қонунлар лойиҳалари кўриб чиқилди. Шу масалалар юзасидан Олий Кенгаш Раисининг ўринбосари Э. Халилов маъруза қилди. Дастлабки икки қонун қабул қилинди. Олий мажлисга сайлов тўғрисидаги қонун лойиҳаси эса дастлабки тарзда қабул қилинди.

Олий Кенгаш қимматли қоғозлар ва фонд биржаси, давлат статистикаси ҳақидаги қонунларни ҳам қабул қилди. Айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилди. Шу масалалар юзасидан Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитетининг раиси Э. Хўжаев маъруза қилди.

Депутатлар судлар тўғрисидаги, республиканинг фуқаро процессуал кодекси ҳамда жиноят процессуал кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонунларни қабул қилиш юзасидан моддама-модда овоз бердилар. Судьяларнинг малака ҳайъати, судьяларнинг малака тоифалари, суд ходимларининг мансаб тоифалари, ҳарбий судлар фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги низомни қабул қилдилар. Мазкур масалалар юзасидан республика Олий судининг раиси У. Мингбоев маъруза қилди.

Олий хўжалик суди раисининг ўринбосари М. Умаров маърузаси тингланиб, республика хўжалик процессуал кодекси қабул қилинди. Сўнгра Олий Кенгаш меҳнат ҳақидаги қонунлар кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритди.

Маданият ва маданий меросни асраш комитетининг раиси П. Қодиров ўзбек имлосини лотин графикасига ўтказиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Бу қонун ҳам қабул қилинди.

Республика Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

ФОЙДАЛИ МУЛОҚОТ

ГЕРМАНИЯ техника ҳамкорлиги жамияти ишбилармонлар тайёрлаш борасида бой тажриба орттирган. Эндиликда бу илғор иш усулларини Ўзбекистонда ҳам тадбиқ қилиш тадбирлари кўрилмоқда.

Гап шундаки, овозаси кенг тарқалган ушбу нуфузли жамият яхши ташаббус кўрсатди. Унинг етакчи ходимлари яқинда Тошкентда бўлиб, Ўзбекистон тадбиркор аёллари республика уюшмаси билан бамаслаҳат иш кўрди. Шу фойдали мулоқот чоғида жамият билан ассоциация ўртасида истиқболли муҳим ҳужжатга қўл қўйилди.

Ана шу ўзаро келишувга биноан немис дўстларимиз Ўзбекистонда кичик ва ўрта бўғин ишбилармонлар ҳаракатини кенг йўлга қўйиш билан яқиндан шуғулланади. Шу мақсадда қатор маърифий режалар белгиланди.

Уюшма фаолиятидан келиб чиқиб, зарур тавсияномалар ҳам берилди. Шунингдек, фойдали маслаҳатлар билан ўртоқлашилди.

Маркетинг бўйича ўқув курсларини ташкил этиш кўзда тутилди. Германия техника ҳамкорлиги жамияти мутахассислари ана шу таълим жараёнининг биринчи босқичи иш режасини тузиб чиқди.

Анвар АЗИМОВ.

ИСТИҚЛОЛ БАЙРАМИ ҚУТЛОВЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганининг икки йиллиги муносабати билан Хитой халқи номидан ва шахсан ўз номимдан Ўзбекистон Республикаси халқини ва Сиз Жаноби Олийларини самимий табриклайман.

Хитой Халқ Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилгандан сўнг икки мамлакат ўртасидаги турли соҳалардаги ҳамкорлик қониқарли ривожланди. Бу — иккала мамлакат халқларининг муштарак орзу-умидлари ва туб манфаатларига мос келади.

Мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари муттасил ривожланаверсин.

Мамлакатингизга фаровонлик, унинг қудратига юксалиш, халқига бахт-саодат тилайман.

Хитой Халқ Республикасининг раиси Цзян ЦЗЭМИНЬ.

Пекин, 1993 йил 27 август.

* * *

Тошкент,

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Азиз қардошим!

Ўрта Осиёнинг энг буюк давлати бўлмиш Ўзбекистоннинг истиқлолга эришганига икки йил тўлганидан ғоят бахтиёрман.

Барчамизнинг муштарак меросимиз бўлмиш умумий тарихимиз, маданиятимиз, анъаналаримиз, тилимиз ва динимиз — энг буюк хазинамиздир.

Сизнинг мустақиллик ва озодлик байроғини юксак кўтаришингиздан бутун туркий халқлар дунёси ғурур ва масрурлик ҳис этмоқдаким, биз ҳам бу дунёга мансуб эканимиздан ғоят фахрланамиз.

Ўтган икки йил ичида бир неча бор дийдор кўришдик. Бизнинг энг буюк истагимиз шуки, ўзбек қардошларимиз бахтли-саодатли бўлсинлар, Ўзбекистон Жумҳурияти порлоқ истиқболга эришсин.

Кечмиш икки йил кучли ирodaнгиз туфайли яхши ўтди. Шу йўлингизда ишонч ва жасорат билан давом этинг. Меҳру саховат билан ҳар бир ватандошни сийлашда давом этинг. Чунки ўзбек халқи сизни севади. Сиз унга буюк хизматлар кўрсатмоқдасиз.

Сизнинг ва ўзбек халқининг бу ерда 60 миллион қардоши бор. Туркия Жумҳуриятининг Президенти ўлароқ Сизга муваффақиятлар тилайман.

Сизни севамиз ва Сизга ишонамиз.

Ўзбекистон Жумҳурияти дунё тургунча турсин!

Севги ва ҳурматлар билан,

Сулаймон ДЕМИРЭЛ,
Туркия Жумҳурияти Президенти.

* * *

ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

1993 йил 27 август.

Жаноби Олийлари,

Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги муносабати билан Ҳиндистон ҳукумати ва халқи номидан, шахсан ўз номимдан энг эзгу истакларимни ва самимий табригимни қабул қилгайсиз. Мамлакатларимиз ўртасидаги сўнгги икки йил давомида муттасил юксалиб бораётган дўстлик ва ҳамкорлик яқин йиллар ичида янада мустаҳкамланишига аминман.

Жаноби Олийлари, Сизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, дўст Ўзбекистон халқига осойишталик ва фаровонлик тилаб билдирган энг яхши истакларимни қабул қилгайсиз.

Шанкар Дайял ШАРМА,
Ҳиндистон Президенти.

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

1993 йил 25 август.

Жаноби Олийлари,

Ҳиндистон мустақиллиги куни муносабати билан йўллаган табрикномангизни жуда қадрлайман. Кези келганидан фойдаланиб, мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар ривожланишига умидимни изҳор қилишдан бахтиёрман.

Жаноби Олийлари, Сизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, Ўзбекистон халқига муваффақият ва фаровонлик тилайман.

П. В. НАРАСИМХА РАО,
Ҳиндистон Бош вазири.

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ МУҲТАРАМ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Тошкент

Бирлашган Араб Амирликлари ва араб халқи номидан Сиз Жаноби Олийларини мамлакатингизнинг катта байрами — мустақиллик куни муносабати билан муборакбод этаман ва самимий саломларимни йўллайман.

Сиз Жаноби Олийларига бахт-саодат, Ўзбекистон халқига фаровонлик ҳамиша ёр бўлсин!

Юксак ҳурмат ва эҳтиромимни қабул этгайсиз.

Саид Бин Султон Ал НАХАЙЙОН,
Бирлашган Араб Амирликлари Президенти.

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби Олийлари,

Ўзбекистон Республикасининг мустақиллик куни муносабати билан Сизни ва Сиз орқали бутун Ўзбекистон Республикаси халқини Лаос халқи номидан ва шахсан ўз номимдан табриклайман.

Лаос ва ўзбек халқлари ўртасидаги шонли дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари халқларимиз бахт-саодати йўлида, тинчлик ва халқаро хавфсизлик манфаатлари йўлида янада ривожланади, деб ишонаман.

Жаноби Олийлари, Сизга мустаҳкам сиҳат-саломатлик, фаровонлик ва олижаноб фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Нухак ПХУМСАВАН,

Лаос Халқ Демократик Республикасининг Президенти.

Вьентьян, 1993 йил 31 август.

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ МУҲТАРАМ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Тошкент.

Ўзбекистоннинг улуғ айём куни муносабати билан самимий табрикларимизни йўллаймиз ва Сизга бахт-саодат, саломатлик тилаймиз. Ўзбекистон халқига зафарлар ва фаровонлик ёр бўлсин!

Қобус Бин САИД,
Уммон Султони.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси «1993 йилги пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга тайёргарликни туғаллаш ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Қарорда, жумладан, 1993 йилги пахта ҳосили учун пахтанинг навлари ва типларига қараб бир тоннаси учун 192 минг сўмдан 108960 сўмгача янги нархлар белгиланган.

● «Совпластитал» қўшма корхонасининг янги цехида радиотехника саноати ва радио ҳаваскорлар учун пластмасса буюмлари ишлаб чиқарила бошланди. Мустақиллик куни арафасида фойдаланишга топширилган бу цех ойига 200 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эгадир.

● Ғузор туманидаги ширкат хўжалигининг Ўрозали Тошпўлатов бошлиқ бригадаси пахтакорлари қабул пунктларига 45 тонна аъло навли қимматбаҳо хом ашё етказиб бериб, йиллик режани бажариб қўйдилар.

● Ўрта Чирчиқ туманидаги «Қорасув» жамоа хўжалигида эркаклар курткаси тикадиган, терини ошлайдиган корхоналар ташкил этилди.

● Бугун Тошкентдаги «Алпомиш» спорт саройида таэквон-до бўйича Осиё ва Тинч океани минтақаси биринчи чемпионати очилади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия Президенти Борис Ельцин 1 сентябрдан бошлаб вице-президент Александр Руцкой ва Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Владимир Шумейкони лавозимларидан вақтинча четлаштириш тўғрисида фармон чиқарди. Бу уларнинг турли қонунбузарликларга алоқадорликлари ҳақидаги маълумотларга асосланиб қилинди.

● Россия Олий Кенгашининг раиси Руслан Хасбулатов вице-президент ва Бош вазирнинг биринчи ўринбосарини вақтинча лавозимларидан четлаштириш тўғрисидаги фармон ноқонуний эканлиги ва ижро этилмаслиги хусусида баёнот берди.

● 1 сентябрь куни Кремлда Россия ва Молдова президентлари Борис Ельцин билан Мирче Снегур ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Унда асосан икки томонлама иқтисодий ҳамкорлик масалалари муҳокама этилди.

● Бугун Ялта яқинида Россия ва Украина президентлари Борис Ельцин билан Леонид Кравчук ўртасида учрашув бўлиб ўтади. Унда икки томонлама муносабатлар, Қора Денгиз флоти, Қрим муаммолари каби кўпдан-кўп кенг кўламли масалалар юзасидан фикр алмашилиши кўзда тутиляпти.

● Беларусь ҳукумати республикадан картошка олиб чиқиб кетиш учун лицензия бериш тартибини бекор қилди. Гап шундаки, бу ерда ҳозир ҳар гектар ердан 200 центнергача картошка қазиб олинмоқда. Мутахассислар фикрига кўра бу йил Беларусда мамлакат аҳолиси эҳтиёжидан 2—5 миллион тонна кўп картошка йиғиштириб олиниши керак.

● Сахалинда телефон ўрнатмоқчи бўлган хўжалик ҳисобидаги ташкилот қарийб 1 миллион рубль тўлаши керак. Бюджет ташкилотлари учун эса битта телефон ўрнатиш 450 минг рубль туради.

● Барнаулда дастлабки хусусий олий ўқув юрти — Москва иқтисодиёт ва ҳуқуқ академиясининг Олтой бўлими очилди. Унинг сиртқи бўлимида ўқийдиганлар йилига 500 минг рубль, кечки бўлимидагилар эса 650 минг рубль тўлашлари керак. Шунга қарамасдан бу ерда ўқишга ҳозирнинг ўзида 200 тадан кўпроқ ариза тушди.

ХОРИЖДА

● Грузия раҳбари Эдуард Шеварднадзе собиқ президент Звиад Гамсахурдиа тарафдорлари қўлга олган мамлакат ғарбига — Мегрелияга йўл олди. Бу ердаги Зугдиди шаҳрида эса собиқ президент тарафдорларидан иборат Олий Кенгаш депутатлари «қонуний сайланган, ҳозир Чечен республикасида бошпана топган Звиад Гамсахурдиани Ватанига қайтиб ўз вазифаларини бажаришга киришиши» илтимоси баён этилган қарор қабул қилдилар.

● Исроил ташқи ишлар вазири Шимон Перес Исроил билан Фаластин озодлик ташкилоти ўртасидаги муносабатлар принциплари тўғрисидаги декларация Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш юзасидан анчадан бери музокаралар олиб бораётган делегациялар томонидан келгуси ҳафтада имзоланиши мумкинлигини айтди. Ушбу декларацияга кўра беш йил муддатга Фаластин ҳудудида ўз-ўзини бошқариш мухторияти ташкил этиш кўзда тутилган.

● Босния ва Герцеговинанинг бўлажак учта республикаси ўртасидаги ҳудудларни аниқлаш масаласи юзасидан зиддиятлар бу ерда бир-бирига қарши турган серблар, хорватлар ва мусулмонлар етакчилари ўртасидаги музокарани яна барбод қилди.

● Парижда Франциянинг чет эллардаги барча элчилари кенгашини ўтказиш мўлжалланмоқда. Унда иштирок этадиган 150 нафарга яқин элчи мамлакат ташқи ишлар вазирлигини қайтадан ташкил этиш дастурини муҳокама этадилар.

● Жанубий Корея Франция ёрдамида Сеул ва Пусан шаҳарлари ўртасида 411 километрли тезюрар йўл қуришга киришмоқда.

● Чехия Республикасининг Президенти Вацлав Гавел бир неча миллион доллар турадиган мол-мулкка эга экан. Бу бойликнинг асосий қисми Президентнинг бобосига тегишли бўлиб, мамлакатда коммунистлар ҳукм сурган пайтда мусодара этилган экан.

● Бугун Лондондаги машҳур «Симпсон-диван» ресторанида шахмат бўйича жаҳон чемпиони Гарри Каспаров ва бу унвонга даъвогар инглиз Найжел Шорт ўртасидаги мусобақанинг тантанали очилиш маросими бўлади. Англияда чиқадиган «Таймс» газетаси томонидан уюштирилган бу учрашувнинг биринчи ўйини 7 сентябрь куни бўлиб ўтади. Маълумки, ФИДЕ бу гроссмейстерлар халқаро шахмат федерациясининг талабларига риоя этмаганликлари учун уларни жаҳон чемпионлигига даъвогарликдан маҳрум этди. ФИДЕ бошчилигида жаҳон биринчилиги учун Анатолий Карпов билан Ян Тимман ўртасидаги мусобақа ҳам яқин кунларда бошланади.

...ҚЎНҒИРОҚ чалинди. Ўқитувчи синфдан чиқа туриб, ўқувчилардан бири иккинчисини «Умар Хайём», — деб чақирганини эшитиб қолди ва синфга қайтиб кирар экан:
— Умар Хайём қандай улуғ инсон бўлганлигини биласизларми? — деди ўқитувчи ўқувчиларга маъноли назар ташлаб.
Атрофдаги ўқувчилар ўртасида кулги кўтарилди.
— Анави Умар-де, Умар Хайём, — деди Анвар бўш ўқийдиган бурни қизил синфдошини кўрсатиб.
Яна кулги кўтарилди.
Ўқитувчи бир зум жим қолди ва деди:
— Қани, Анвар айтгин-чи, Умар Хайём халқ манфаати учун қандай буюк ишлар қилганлигини, ҳатто илми билан замонасидан бир неча юз йиллар олдинга ўтиб кетганлигини биласанми?
Анвар эса муаллимни писанд қилмай бир оҳангда деди:
— Умар Хайём нуқул лойдан одам ясовчи майпарастларни куйлайди.
Ўқитувчи ўйланиб қолди. Маълум бўлдики, синфдаги «аъло» баҳога ўқийдиган ўқувчилар ҳам Шарқнинг буюк алломаси ҳақида жуда нотўғри тасаввурга эга эканлар.
— Математикадан тўгарак машғулотимиз қачон? — деди ўқитувчи ўқувчиларга синчковлик билан қараб.
— Икки кундан кейин, — деди тўгарак аъзолари баравариiга.
— Синфнинг ҳамма ўқувчилари келсинлар, тўгарак машғулоти ва Шарқнинг буюк алломаси Умар Хайём ҳаёти ва ижоди ҳақида суҳбатлашиб оламиз.
Орадан икки кун ўтди. Барча тўгарак иштирокчилари дарсда сўнг математика хонасига йиғилдилар.

** Ибратли ҳикоятлар*

ҚЎШИМЧА ДАРС

Хонанинг тўрида Умар Хайёмнинг портрети. Доскада эса: «Умар Хайём ҳаёти ва ижоди», деб ёзиб қўйилган.
Ўқитувчи секин сўз бошлади ва шошилмай Умар Ибн Иброҳим Хайёмнинг Нишопур шаҳрида тахминан 1048 йил тикувчи косиб оиласида туғилгани, у ёшлигиданоқ алгебра, геометрия, физика, жўғрофия, фалсафа, форс тили, тарих каби замонасининг илмларини қунт билан ўрганганлиги ва ҳатто йигитлик чоғидаёқ «Абдулфатх Умар Ибн ал Хайём рисоласи» ва «Ҳисобнинг қийин масалалари» номли иккита китоб ёзганлиги; шунингдек биринчи бўлиб «Сонларнинг «п» даражали илдизини аниқлаш» умумий формуласини келтириб чиқарганлиги; 1069—1074 йилларда эса «Мақолат фи жабр вал муқобала» яъни «Алгебра масалалари ҳақидаги мақолалар» ва шу каби бир қанча китоблари-ю, илмий изланишлари билан ўша давр Шарқ алгебрасининг чўққиси бўлиб ҳисобланишини, ўз билими билан замонасидан 200—400 йиллаб олдинга ўтиб кетганини; шоҳ саройида ҳам хизмат қилгани — қисқаси у аниқ фанлар соҳасида қандай ўткир, зукко олим бўлган бўлса, шундай нафаси ўткир шоир бўлганини; унинг ўз халқига дунё қонунларини содда тил билан тушунтириб бериш мақсадида ёзган рубоийлари дунёнинг деярли барча тилларига таржима қилинганлиги ва у ўз рубоийларида рамзий образлардан кўпроқ фойдаланганлиги, бу рубоийларни ўқиган кўпчилик тушунмасдан уни майпарастликда айблашлари ўринсизлиги ҳам айтилди.
Умар Хайём 83 ёшга кириб, катта маънавий бойлик қолдириб вафот этганлигини ўқитувчи ёрқин мисоллар асосида мазмунли қилиб ҳикоя қилиб берди.
Умар Хайёмнинг қисқача ижодий фаолиятини ўқувчилар ҳаяжон билан тингладилар.
Шунда Салим ўрнидан туриб:
— Рубоийлари дунёнинг барча тилларига таржима қилинган экан, улар каби математикага оид китобларини ҳам чет мамлакат олимлари тан оладиларми? — деб сўради қизиқиб.
— Ҳа, масалан унинг «Алгебра масалалари ҳақидаги мақолалар» китоби 1851 йил француз олими Ф. Вепке томонидан француз тилига, 1931 йил эса Д. Касир томонидан инглиз тилига таржима қилинган.
— Умар Хайём саройда ҳам хизмат қилган деб айтиб ўтган эдингиз, у ерда қандай ишлар билан шуғулланган? — деди Сора.
Ўқитувчи ўйланиб туриб:
— Умар Хайём замонасининг мислсиз билимдони эканидан хабар топган сарой вазири Низомул-Мулк уни саройга ишга таклиф қилган. У ерда Хайём Исфахон расадхонасида раҳбарлик иши билан шуғулланган. У ўз атрофидаги шогирдлари билан тақвим тузади.
Бу тақвим ҳозирги кунда қўлланилиб келинаётган Григорян тақвимига қараганда аниқлиги билан кескин фарқ қилади.
Хайём тақвимида 4500 йилда бир кунга хато бўлса, Григорян тақвимида эса бу хато тезроқ 3300 йилда такрорланади.
— Математика-ю майли, десам, ҳали астрономия билан ҳам шуғулланган дедингиз, — деди Мурод ўрнидан туриб.
— На, фақат математика ва адабиёт, —деди ўқитувчи хотиржамлик билан, — у фалсафа, физика, жўғрофия, тарих ва ҳатто мусиқа, табобат илмини ҳам пухта эгаллаб олган ва уларга доир бир қанча асарлар ёзган олимдир.
Айниқса, Умар Хайёмнинг рубоийлари шарқ халқлари орасида кенг тарқалган:

Лойни муштлаб турган анови кулол,
Қилсайди ақл ила чуқурроқ хаёл,
Ҳеч қачон бунчалик тепкиламасди,
Ота тупроғидан ясаркан сопол.

— Менга, — деди Саттор ўрнидан туриб ҳижолат бўлгандек, — шу рубоийларда майни нима учун кўпроқ ёзгани тушунарсиз бўляпти-да.
Анвар гап ўзига тегишини сезиб, дарҳол ўрнидан турди ва деди:
— Умар Хайёмнинг рубоийлари ичида ичкиликка қарши ёзилганлари ҳам борми?
— Бор, — деди ўқитувчи қўлидаги китобни очиб, мана эшитинглар:

Хушёр бўлсам мендан хурсандлик йироқ,
Маст бўлсам ақлимдан ажрайман бироқ.

Ўқитувчи рубоийни ўқиб бўлиши билан тикка турган Анвар аста жойига ўтирди ва орқасидаги партада ўтирган Умарга шартта бурилиб:
— Бундан кейин сени ҳеч қачон Умар Хайём демаймиз, сен бу ўқишинг, хулқинг билан бундай олим номига ҳеч ҳам муносиб эмас экансан, — деди.
Синфдошлар кулиб юбордилар, лекин энди бу кулгу бундан икки кун олдинги кулгига мутлақо ўхшамас эди. Ўқитувчи ҳам тўгаракдан мақсадига эришганини тушунди.
— Агар энди саволлар бўлмаса бугунги машғулотимизни тугатар эканмиз, — деб ўқитувчи ўқувчиларга назар ташлаганда, бундан икки кун илгари Умар Хайём тўғрисида номуносиб сўзларни айтган ўқувчилар ердан кўзларини ўзмай мулзам бўлиб ўтирардилар. — Умар Хайём бизларга ҳисобсиз хазина ташлаб кетган, уни авайлаб ўрганишимиз ҳамда Умар Хайёмни зулмат ичида билим машъалини ёққан чин инсон сифатида доим ёдда сақлашимиз керак, — деб ўқитувчи ўз сўзларини профессор Шоислом Шомуҳамедовнинг қуйидаги рубоийси билан тугатди:

Хайёмдан ўқигил жаҳон баҳсини,
Ундан топажаксан замон нақшини.
Ақлнинг элагидан ўтказиб бир-бир,
Ўзинг ажратиб ол ёмон-яхшини.

Раҳматилла КАРИМОВ
муаллим.

Ҳикмат— бир ҳовуч олтин

⊙ Одамнинг умри яшаган ёши билан эмас, балки қилган иши билан ўлчанади.

⊙ Бекор ўтган бир кунлик умр, ёзда ёғадиган бефойда ёмғирнинг бир томчисига тенгдир.

⊙ Одамни бахтли ва гўзал қиладиган ҳалол меҳнат ва яхши ҳулқдир.

⊙ Меҳнат билан етасан муродга, бекорчиликдан қоласан уятга.

Эй, одамзод, одобни
ўзинга фарз бил.
Ҳалол меҳнат ва
роҳатни одат қил:
Одам бўлсанг,
бекорликни тарк эт.
Меҳнат билан
ободликка фарқ эт.

⊙ Беайб одамга берма озор,
Билгилки, бўлур сендан ҳамма безор.

⊙ Одамийлик хислатин қил, тўну зардан, инсон қадринг афзал бил.

Баҳромхўжа АҲРОРОВ.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, пойтахтимизга хорижий меҳмонлар кўплаб ташриф буюришмоқда. Улар Ўзбекистонга фақат сайру саёҳат учун эмас, унинг меҳмондўст, меҳнаткаш кишилари билан ҳар томонлама ҳамкорлик қилишга келишмоқда. Меҳмонлар республикамиз мустақиллик байрамининг икки йиллиги хусусида ҳам ўз фикрларини билдирдилар.

** Меҳмонларимиз нигоҳида—истиқлол*

ДИЛ ҚУТЛОВЛАРИ

⊙ **Ўктам ОЛТОИЛИ, Туркиянинг «Сунпак» саёҳат фирмаси вакили:**
— Ҳар ким мустақиллик учун курашади. Шунинг учун ҳам кўплаб юртдошларингиз мустақиллик учун жон фидо қилиб келишган. Ниҳоят, ўзбек халқининг орзу-умиди ушалди. Энди унинг иқтисодиёти, тараққиёти учун курашмоқ керак. Ўзбеклар меҳмондўстлиги билан бирга меҳнаткашлиги билан ҳам ажралиб туради. Албатта, шундай экан ҳар қандай давлат билан тил топа олади, яқин ўртада ривожланган давлатлар қаторига чиқади.

⊙ **Сторэр ЖАН, бельгиялик муҳандис:**
— Собиқ СССР парчаланиб, республикангиз халқи ҳам азалий орзусига эришди. Тез орада бир неча нуфузли ташкилотларга аъзо бўлди. Ўзбек халқи ва бу юртда яшовчи бошқа миллат вакилларининг доно Президенти бор. Аминманки, мустақиллигингиз мустаҳкамланиб боряпти.

⊙ **Рузбе ХАЛОТБАРЕ, Эрон Ислом Жумҳуриятидан келган ишбилармон:**
— Мустақилликнинг икки йиллигини нишонладингиз. Республика раҳбариятининг аниқ дастури бор. Аммо, мустақилликда иқтисодиёт сиёсатдан юқори ўрин тутади. Бунинг учун ҳам тўла имконият етарли. Демак, кучни бир ерга жамлаб ишлаш керак, холос. Мен юртингизда иқтисодий марказ ташкил қилиш ниятидаман.

⊙ **Идн Гулзен, германиялик сармоядор:**
— Мустақилликка эришиш учун халқингиз тарихдан курашиб келганлигидан хабарим бор. Албатта, уни мустаҳкамлаш учун ҳам шу халқ курашади. Германия билан иқтисодий, савдо ва сиёсий муносабатлар, дўстона алоқалар яхшиланиб бораётганидан хурсандмиз...

Биз барча меҳмонлар билан кўча ва меҳмонхоналарда мулоқотда бўлдик. «Ўзбекистон» меҳмонхонасидан чиқаверишда яна бир саёҳатчи автобусга дуч келдик. Унда 30 дан ортиқ саёҳатчилар автобус билан Париж — Пекин — Москва— Алмати — Тошкент ва бошқа Марказий Осиё республикалари йўналиши бўйлаб чиқишган экан. Демак, республикамизга ҳар куни юзлаб хорижлик меҳмонлар ташриф буюряпти. Бу мустақиллик меваси бўлиши билан бирга дунё халқлари эътиборида Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива каби ўнлаб шаҳарларимиз турганлигидан далолатдир.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

** Суратли ахборот*

«ЧОРСУ»ДА БОҒЧА ОЧИЛДИ

ЭРТА тонгдан карнай-сурнай, ноғора садолари кичкинтойларни ўз бағрига олишга шай турган тарбия даргоҳига ҳамма-ҳаммани чорлаб, тантанага ҳақиқий тўй руҳини киритди. Кўркам боғча биноси ҳовли саҳни маскан эгалари — ширинтой-эркатойлару ота-оналар, маҳалла фаоллари, тарбиячи, мураббийлар, узоқ-яқиндан келган меҳмонлар билан гавжум бўлди.

Шайхонтоҳур тумани ҳокими Адҳам Миржалилов янги боғча очилиш маросимида йиғилганларни қўш байрам билан қизғин қутлаб даврани очди. Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирининг ўринбосари Муртазо Султонов сўзга чиқиб, янги боғча республикамизнинг ўн мингдан ортиқ мактабгача тарбия муассасалари қаторида фаоллик кўрсатиб, жамиятимиз учун комил инсонлар етиштиришига умид билдирди.

«Чорсу» даҳасида бунёд этилган ушбу боғча биносининг қурувчилари номидан 12-қурилиш трестига қарашли 49-қурилиш бошқармаси бош муҳандиси Карим Йўлдошев йиғилганларни тантана билан қутлаб, 226-янги боғча мудираси Феруза Қодировага рамзий калитни топширди.

Шундан сўнг анжуманга ташриф буюрган барча меҳмонлар замонавий бинони, кичкинтойлар мазза қилиб ўйнаб, таълим оладиган ўйингоҳ, кундузи ҳордиқ чиқарадиган хоналарни кўздан кечирдилар.

Саранжом-саришта гуруҳ хоналаридан бирида ёш тарбиячи Маҳфуза Соатова бизга ўқув йилининг биринчи кун режаси ҳақида қуйидагиларни гапириб берди:

— Мактабга тайёрлов гуруҳи кичкинтойлари билан илк машғулотимиз албатта истиқлол байрамига бағишланади. Аввало, болаларни янги боғчамиз билан таништира бориб, мавзуни кенгайтириш ниятим бор. Уларга Ўзбекистонимиз ҳақида, она шаҳримиз, байрам тантаналарини кенг нишонлаётган меҳнаткаш халқимиз тўғрисида сўзлаб бераман. Дилбандларимизга она-Ватанимиз байроғи, мадҳияси, гимни ҳақида тушунча бераман, бу мавзуда қатор машғулотларни режалаштириб қўйганмиз.

Мураббиянинг орзулари рўёбга чиқишига истак билдириб, ҳовлига чиқдик. Тумандаги 567, 468, 456-болалар боғчаларининг жажжи ҳаваскорлари ижросида қўшиқ, рақс, лапарлар янграб, дилларни хушнуд этарди.

— Туманимиз аҳоли энг зич жойлашган ҳудудлардан бири, — деди биз билан суҳбатда туман халқ таълими бўлими мудири Шукрулло Дадашев. — Шу туфайли болалар боғчасига ҳам талаб катта. Шу йилнинг ўзида иккита янги боғча фойдаланишга топширилди. Олти гуруҳдан иборат 140 ўринли боғча лойиҳаси бизга ғоят маъқул бўлди. Уларда тарбиявий жараённи ташкил этиш ҳам, ишни бошқариш ҳам анча қулай. Янаги йил режамизда яна шундай замонавий лойиҳада иккита даволаш-соғломлаштирувчи боғча қуриш ниятимиз бор. Уларда болалар соғлиғини мустаҳкамлашга ёрдам берадиган усти ёпиқ чўмилиш ҳавзалари ҳам қуришни мўлжаллаяпмиз.

Гулчеҳра САЪДУЛЛАЕВА.

⊙ **СУРАТЛАРДА: янги боғча очилишидан лавҳалар.**

Равиль Альбеков суратлари.

ЎЗБЕК ШАРОБЛАРИ

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ «Тошкентвино» комбинати жамоаси яхши туҳфа тайёрлади: ҳадемай ўсимликшунос олимлар билан ҳамкорликда яратилган миллий «Ялпиз», «Тўёна», «Ором», «Олтин бошоқ», «Гулдаста», «Турон», «Биллур» каби шароблари савдо пештахталарида пайдо бўлади. Бу шароблар асосан Ўрта Осиёда ўсувчи шифобахш ва доривор ўсимликлардан тайёрланганлиги билан диққатга сазовордир.
Бу ҳақда «Тошкентвино» комбинати директори Боситхон ЛАТИПОВ қуйидагиларни гапириб берди:
— Аслида ўзбек шаробларининг пайдо бўлишида мустақилликка эришганимизнинг аҳамияти катта.
Негаки ўтган йиллар мобайнида собиқ иттифоқ тасарруфида бўлиб, хомашёнинг деярли 80—90 фоизи Россия, Украинадан келтирилар эди. Ўзимизда яратишга эса имкониятлар йўқ даражада эди. Эндиликда эса барча асбоб-ускуналаримизни таъмирлашга, янгилашга эриша бориб, маҳсулотни ҳам 1,5 баравар кўпайтиришга ҳаракат қилмоқдамиз. Корхонамизнинг Паркентдаги «Чарос», Қибрайдаги «Ҳосилот» бўлимларида ҳам Ўзбекистон шароблари турини кўпайтираяпмиз.
— **Комбинатнинг келгусидаги тадбирлари ҳақида ҳам гапириб берсангиз.**
— Тўғрисини айтганда Ўзбекистоннинг бир чимдим тупроғи ҳам, бир ҳовуч суви, бир бурда нони ҳам олтинга тенг. Шундай экан, биз ҳам Ўзбекистоннинг ҳар бир бойлигини нес-нобуд қилмай, улардан ажойиб маҳсулотлар яратиб, жаҳон бозорига чиқишимиз керак. Бу борада ишлаб чиқариш фаолиятларимизни янада мукаммаллаштириш мақсадида чет эл ишбилармонлари билан ҳамкорлик қилиш тараддудидамиз. Айниқса Германия билан келгусида тузилажак битимларимиз катта самаралар беришига умидимиз катта.

Зоир ТУРСУНОВ.

ЙЎЛОВЧИЛАРГА ҚУЛАЙ БЎЛАДИ

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» давлат уюшмаси йўловчиларга шарт-шароит яратиш мақсадида бир қанча ишларни амалга оширди. Жумладан, яқинда шаҳарда иккита шоҳбекат ишга туширилди. Уларнинг бири Қўйлиқ бозорининг шундай ёнгинасида бўлиб, айни пайтда бу ерда 4 та шаҳардан ташқари, 10 шаҳар ичкарисидаги йўналишдаги автобуслар қатнаб турибди. Бу соябонни қуришга уюшма жами 470 миллион сўм сарфлади.
Иккинчи бекат эса пойтахтимизнинг Эски шаҳар қисмида жойлашган. Бу ишларни «Тошшаҳарйўловчитранс» уюшмаси қурилиш ва ижтимоий ривожлантириш бошқармаси қурувчилари амалга оширишди.
Уюшма йўловчиларга хизмат кўрсатиш даражасини янада яхшилаш мақсадида Туркиядан 260 та «Дуган» таксиларини, 25 та «Дэу» автобусларини олишди. Буни амалга оширишда республика ҳукуматимиз яқиндан ёрдам берди.
Шунингдек, уюшмада ишлаётган ишчи ва хизматчилар уй шароитларини яхшилаш борасида ҳам кўп ишлар қилинаётир. Яқинда Сергели — 5, 6 ҳамда «Қурувчи» мавзеларида уларга аталган 4 та уй фойдаланишга топширилди. Байрам арафасида 198 та хонадон эгалари биноларга кўчиб кириб, уй тўйларини ўтказишмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ.

** Ҳаёт сабоғи—ақл чироғи*

ОР-НОМУС— МИНГ ЙИЛЛИК

⊙ Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач ёшларимизнинг илм олиши, баракали меҳнат қилиши, уларда инсоний фазилатлар, қадриятларни шакллантиришга катта эътибор беріляпти. Йигит-қизларнинг келажагига катта умид билан қаралаётир. Яқинда Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасида ёшлар билан бўлиб ўтган учрашувда ҳам бу борадаги қимматли фикр ва мулоҳазалар билдирилди. Хўш, ҳозирги ёшлар олдида қандай муҳим вазифалар турибди, уларнинг юриш-туриши элга манзурми? Биз мана шу саволларга жавоб олиш мақсадида Т. Н. Қори-Ниёзий номидаги Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири, педагогика фанлари доктори Қумри Абдуллаева ҳамда мазкур институтнинг ёш ходими Ҳуррият Шукуроваларни суҳбатга тортдик.

Мухбир: Қумри опа, сиз институт ва мактабларда бўлиб, кўп вақтингизни ёшлар орасида ўтказасиз, уларнинг ҳаёт тарзи билан яқиндан танишасиз. Айтингчи, назарингизда йигит-қизларимизнинг табиати, юриш-туришларида ижобий ўзгаришлар сезиляптими?

Қумри Абдуллаева: Инсон умр бўйи эзгуликка интилади. Ҳаётда яхши ишлар қилиш, савоб орттириш, ўзидан кейин табаррук ном қолдиришни ният қилади. Ҳаётимиз давомида қанчадан-қанча одамлар билан мулоқот қиламиз. Ўзларининг меҳнати, ҳаёт йўллари билан ўрнак кўрсатаётган инсонларга ўхшагимиз келади. Тўғри таъкидладингиз, ёшлар орасида жуда кўп бўламан. Менимча, уларда ўзгариш катта. Мустақиллик туфайли иқтисодий ўзгаришлар сабабчи бўляптими, ҳар ҳолда институтларда таълим олаётган талабалар бугунги қийин шароитда республикамиз келажагини ўйлаб иш кўришаётгани яққол сезилиб турибди. Уларнинг аксарияти ўзларини иқтисодий жиҳатдан таъминлаб, кун кўришга ҳаракат қилишяпти. Маънавий қадриятларни қарор топтиришда албатта устоз муаллимларнинг йўл-йўриқлари, доно маслаҳатлари қўл келяпти. Мен устозимиз Ойшахон Тўраеванинг ҳаёт йўли ибрат бўляпти, деб ўйлайман. Бунинг боиси, Ойшахон опа таниқли олима-муаллим, кўплаб ёшлар тарбиясига оид китоблар ва мақолаларнинг муаллифи, оилада эса пиру бадавлат онадир. У беш ўғил ва йигирмадан ортиқ невараларни замонамизга хос қилиб камол топтиряптилар.

Ҳуррият Шукурова: Жуда тўғри айтдингиз. Ойшахон опага ўхшаш инсонларни кўриб, улар изидан юргинг, ишларига тақлид қилгинг келади. Серғайрат, болажон муаллималаримиз кўпки, уларнинг тажрибаси, сабр-бардошидан ҳар қанча ўрнак олсак ва фахрлансак арзийди. «Ақл ақлдан қувват олади», деб бежиз айтмаган доно халқимиз.

Мухбир: Ҳурриятхон, «Яхшиларга ёндошдим етдим муродга» деган доно нақл ҳам бор. Сиз ёш олимасиз, устозлардан ўзингизнинг ҳаётингиз, илмий изланишларингизда намуна олаётганингиз сир эмас. Киши мана шундай қилсагина ҳаётда тобланиб боради, кўзи очилади, маълум хулосаларга келади, шундай эмасми?

Ҳуррият Шукурова: Албатта. Менинг ҳали ҳаётда етарли тажрибам йўқ. Лекин одамларни кузатишни яхши кўраман, синчковман. Турмушимизда рўй бераётган воқеаларни таҳлил қилиб, бир нарсадан ранжийсан киши. Баъзи дилозор, ўзгалар муваффақиятини кўролмайдиган кишиларни учратганимда ҳайрон бўламан. Туппа-тузук одамнинг қилаётган иши бемаънилик, ичи қоралик, надоматдан иборат бўлади. Ахир бундайлардан ёшларимиз қандай қилиб ўрнак олсинлар. Менимча, Қумри опа бошчилигида тузилган «Тўрт йиллик бошланғич мактаб концепцияси» асосида тарбияланаётган ёш авлод ҳамма томондан мусаффо, юксак ақл, идрокли, адолат руҳида камол топишига яқиндан ёрдам беради, деб ҳисоблайман. Бунинг боиси, концепция ота-боболаримизнинг фарзанд тарбиясидаги бой мерослари, халқ педагогикасига таяниб тузилган.

Қумри Абдуллаева: Ҳа, ёшлар қалбига яхшилик уруғини сочиш жуда савобли иш. Зеро, бу уруғлар баракали ҳосил бериши муқаррар. Болаларга ёшлигидан яхши ишлардан ибрат олишни ўргатсак улар ёш ниҳол, қайси томонга эгсак эгиладилар. Баъзан ўйлаб қоламан, беш кунлик дунёда инсондан нима қолади, фақат яхшилик, яхши ном қолади. Агар яхшилик қилган кишидан яхшилик қайтмаса албатта бошқалардан қайтади, деб таълим беришган ота-боболаримиз.

Ҳуррият Шукурова: Бир воқеа ёдимга тушди. Тунов куни автобусдан тушаётган эдим, барваста ҳайдовчи йигит бир отахонга:
— Патта олганмисиз? — деб сўради. Отахон паттани қидириб қолдилар. Қаричилик эмасми, йўқотиб қўйибдилар.
— Болам, олувдим, қаёққа қўйганимни билолмаяпман,— дедилар мулзам бўлиб. Шунда йигит дағдаға қилиб деди:
— Оппоқ соқолингиз билан нега ёлғон гапирасиз?
Шундай дея у мўйсафидни жарима тўлашга мажбур қила бошлади. Йўловчилар ҳарчанд отахоннинг тарафида бўлишларига қарамай, йигит шаштидан тушмади.

Қумри Абдуллаева: Ҳурриятхон, жамоат жойларида ўзини бундай тутиш жуда хунук, «Йигит хуни юз йиллик, ор-номуси минг йиллик» деган халқ мақоли шу каби кишиларга нисбатан айтилган. Ўз қадр-қимматини эъзозламаган, маданиятсизлиги билан одамларнинг дилини хира қилаётганини ўзи ҳам сезмайдиганлар афсуски, орамизда ҳануз учраб турибди. Ачинарлиси шундаки, бундайлар ёшларга ҳам салбий таъсир кўрсатади.

Мухбир: Ёшларимизда миллий урф-одатлар, қадриятларни шакллантириб боришда имон-эътиқоднинг тутган ўрни беқиёсдир. Қумри опа, бу борадаги фикрингиз қандай?

Қумри Абдуллаева: Жуда тўғри таъкидладингиз, Имон-эътиқодли бўлиш инсонни фақат яхшиликка ундайди. Бу фазилат кишида дарров пайдо бўлиб қолмай, балки болаларни яхшиликка, эзгуликка, ҳалол ва пок бўлишга ундаш орқали ҳам шаклланиб боради. Зеро, ҳаётнинг лаззати яхшиликдан иборат бўлмоғи лозим. Ҳозирги қийинчилик даврда инсонларга бир оғиз ширин сўз ҳам малҳамдир. Ахир, «Буғдой нонинг бўлмаса ҳам, ширин сўзинг бўлсин» деб бежиз айтишмаган. Ўғил-қизларимиз бу ҳикматни асло унутмасликлари зарур.

Мухбир: Шу қисқагина суҳбатимиздан кўриниб турибдики, бугунги ёшларимизни жамиятимизга хос кишилар қилиб тарбиялаш учун энг аввало уларда инсоний фазилатларни мужассамлаштириш зарур экан. Қолаверса, ота-боболаримиздан урф бўлиб келаётган миллий қадриятларни шакллантириш, ўғил-қизларни билимдон, меҳнатсевар қилиб камол топтириш давримизнинг асосий талабларидан биридир. Буни асло унутмаслик лозим.

Суҳбатдош
Саъдулла ШОДИЕВ.

** Ҳар тўғрида*

БУДАПЕШТ. Венгрия божхонаси ходимлари муаллифлик ҳуқуқи тўғрисидаги қонунни бузиб, мамлакатга олиб киришга ҳаракат қилинган 1500 та кассетани мусодара этдилар ва йўқ қилиб юбордилар.

МТИ—РАТА—ТАСС сурати.

МУЪЖИЗАКОР фалак тилсимлари сиру синоатидан бохабар бўлмоққа интилиш инсон табиати учун оддий бир ҳолдир. Хусусан, тузилган ва тузилаётган зичлар, тақвимлар бунга далил бўляпти. Бундай ишларни амалга оширмоқ учун ўзига хос таянч нуқтаси, ҳисоб боши керак. Айнан шу муаммони ҳал қилишда тун-кун, йил фасллари даврлар ҳисоби сабабчиси бўлган Қуёшнинг самодаги вазиятини аниқ билиш ҳал қилувчи омилга эгадир.

** Улуғбек осмони*

ХЎЖАНДИЙ ҚУРИЛМАСИ

Қадим замонлардаёқ фалакшунослар ўз изланишларида кўмакдош бўлган турли-туман асбоб-анжомлар, қурилиш воситаларини кашф қилганлар. Ана шундай умрибоқий кашфиётлардан бири, ўнинчи асрда яшаб ижод этган хўжандлик Абу Маҳмуд Ҳамид ибн Хидр ал-Хўжандийнинг «Фахр Секстанти» номи билан машҳур қурилмасидир. Ал-Хўжандий ўз замондоши Абу Али ал-Ҳасан ибн ал-Ҳасан ибн ал-Хайсам асарларида баён қилинган, кейинчалик фотография ва техникада муҳим аҳамият касб этган. Қоронғу хонанинг бир тарафида жойлашган туйнукдан унга қарши тарафга тушадиган нур акси эффектидан (фанда бу эффект Обскур камераси номи билан маълум) усталик билан фойдаланган ҳолда 993-94 йиллари ўз кашфиётини ихтиро қилади ва буюк ҳукмдор Фахра ад-Доулнинг шарафига унинг номи билан атайди. Чунки, Фахра ад-Доулнинг фармонига биноан, ал-Хўжандий Теҳрон атрофидаги Рай шаҳри яқинида Таборак тоғида ўзи кашф этган секстант қурилмасини бунёд этади.

Абу Райҳон Беруний ал-Хўжандий билан шахсан таниш бўлган ва фақат Қуёшнинг уфқдан баландлигини кузатишга мўлжаллаб қурилган секстантни ўзи кўрган ҳамда асарларида бу қурилма ҳақида батафсил ҳикоя қилган. Берунийнинг баён қилишича, ал-Хўжандий дастлаб туш чизиғини аниқлайди ва унинг икки тарафига етти тирсак (бир тирсак 0,5 метрга тенг) оралиғида икки параллел девор қуради. Уларнинг оралиғида, жануб томонда баландлиги 20 тирсак, қоқ марказида 20 сантиметрли туйнук жойлашган гумбаз бунёд этади. Айнан туйнукдан туширилган осма йўналиш бўйича 20 тирсак ўлчамида ер қазиб, чуқур ҳосил қилинади ва туйнук диаметри бўйлаб темир ғўла маҳкам қилиб ўрнатилади. Сўнгра қаттиқ тахталардан кўндаланг кесими тўғри тўрт бурчакдан иборат, ичи бўш, эгилмайдиган узунлиги 40 тирсакли найза тайёрланади. Бир учига маҳкам қилиб халқа ўрнатилган найза, туйнукка ўрнатилган ғўлага илиб қўйилади. Бу ишлар бажарилгач, у найзани қазилган ҳандақда ёйнинг олтидан бир бўлаги — судсни ҳосил қилгунча ҳаракатга келтирилади ва сўнг бу ёй бўлаги бўйича дастлаб махсус тайёрланган тахта бўлаклари ўрнатилиб, улар мис тахталар билан қопланади. Бу ёй бўлагига қопланган мис тахталар мос равишда 60 даражали тенг бўлакларга ва бу ифодаланган даражани ҳар бири ёйнинг ўн секундини ифодалайдиган 360 қисмга ажратилган. Натижада қоронғилатилган хонадан иборат, ичида 60 даражали ёй жойлашган ҳамда хонанинг шипида туйнук бўлган иншоот бунёд бўлган. Ана шу иншоот ва ундаги ёй ёрдамида Қуёшнинг зенит масофаси градус, минут ва секундларда шипдаги туйнук марказидан градус, минут, секунд белгилари бўлган ёйга ўтказилган перпендикуляр асосида қайд қилинган. Яъни Қуёш туш чизиғига яқинлашганда, унинг нури туйнук орқали қурилма ёйига тушган ва шу ёйда ўрин олган. Қуёшнинг аксига мос бўлган ҳалқанинг перпендикуляр икки диаметри кесишган нуқтаси мазкур ҳалқа марказини аниқ кўрсатган. Туш пайтида Қуёш тасвири ва ҳалқа марказлари тўғри келган даража ҳамда унинг бўлаги Қуёшнинг шу пайтдаги уфқдан баландлигини аниқлаб беради. Кузатиш натижаларидан, хусусан эклиптиканинг экваторга оғиши, географик кенглик, йилнинг давомийлигини аниқлашган. Юқоридаги таърифдан маълум бўладики «Фахр Секстанти» 60 даражали бир ёй ёки айлананинг олтидан бир бўлагидан иборат, ҳисоб боши туйнук марказидан ёйга туширилган османинг ўрни бўлган фалакий қурилмадир. «Фахр Секстанти»нинг тафсилотини Улуғбек расадхонаси меридиан қурилмасининг сақланиб қолган қисми билан солиштириш улар фақат услуби жиҳатидан бир хил (хона, шипдаги туйнук) бўлсада, бошқа хусусиятлари билан мутлақо фарқланади.

Саидбаҳром АЗИЗОВ,
фалакшунос.

Гўзал ёзнинг сўнгги оқшоми.

Нуъмон Муҳаммаджонов сурати.

МУСТАҚИЛ Ватанимизнинг барча меҳнаткашлари каби республикамиз киночилари ҳам 1 сентябрь — Мустақиллик куни байрамини муносиб кутиб олиш учун катта тайёргарлик кўрдилар. Республика киночилар уйида ана шу куни экран санъаткорлари ва хизматчилари ўз касбий байрамларини ҳам нишонладилар. Шу куни Ўзбекистон ижодий уюшмалари жамғармаси томонидан санъаткорлар учун таъсис этилган совринларни топшириш маросими бўлиб ўтди. Унда республикамизнинг бошқа таниқли санъаткорлари қатори таниқли киноактёр ва кинорежисёр Нозим Тўлахўжаевга ҳамда иқтидорли кинорассом, либослар мусаввири Зебо Носировага соврин топширилди. «Ўзбекинтернейшнл» фирмаси «Мосавто» фирмаси билан Н. Тўлахўжаевнинг киносанъатга, айниқса, мультипликация санъатига қўшган ҳиссаси учун уни бир миллион сўм пул билан мукофотлади. Дарвоқе, Н. Тўлахўжаев Мустақиллик байрами арафасида ислом дини тарихини акс эттирувчи кўп серияли туркум мультфильмнинг биринчи қисмини суратга олишни тугаллади. Таниқли кинорежиссёр, Ўзбекистон халқ артисти Латиф Файзиев ҳам драматург Шароф Бошбековнинг «Тақдир эшиги» пьесаси асосида суратга олаётган ўзининг янги фильмини ўзи бошчилигидаги «Файзфильм» студиясида сўнгги кадрларини олиб тугатди. «Мардон» студиясида тасвирга туширилган янги «Шариф ва Маъриф» кинокомедиясининг премьераси бўлди. Унинг муаллифи ва режиссёри Ш. Бошбеков ва таниқли актёр ва иқтидорли кинорежиссёр Исамат Эргашевдир. Фильмдаги бош ролларни ака-ука Ғолиб ва Шерали Ҳожиевлар ижро этишган. Улардан ташқари фильмда таниқли киноактёрлар Наби Раҳимов, Дилором Қамбарова ва бошқалар қатнашади. Шу куни Санъат саройи фойесида «Мустақил Ўзбекистон ва ўзбек миллий кино санъати» мавзусида суратлар кўргазмаси очилди. 1 сентябрь куни пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонида ўтказилган байрам тадбирларида киночилар ҳам фаол қатнашдилар. Бу ерда ўрнатилган иккита кино экранида ёш, мустақил Ўзбекистон давлатининг ранг-баранг ҳаётини акс эттирувчи ҳужжатли ҳамда ўзбек миллий кино санъати дурдоналари бўлган бадиий фильмлар намойиш этилди. Шу кунлари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар кинотеатрларида байрамга бағишланган киноҳафталиклар ва кинофестиваллар ўтказилди ва давом этмоқда, унда ўзбек миллий кино санъати намоёндалари фаол қатнашмоқдалар. Киноэкранларда «Қиёмат кун», «Қирққулоқлар сири», «Гуноҳ» ва бошқа бадиий фильмлар билан бир қаторда «Истиқлол», «Кеча, бугун, эртага», «Ўзбекистон: ўз тараққиёт йўлида», «Олтин» каби ҳужжатли фильмлар намойиш этилмоқда. Бундан ташқари жойлардаги кино ташкилотларимиз мустақиллик байрамига бағишлаб бошқа тадбирлар ҳам ўтказдилар. Хусусан, Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё, Хоразм ва Наманган вилоятларидаги тадбирлар, айниқса, ўзининг ранг-баранглиги билан ажралиб туради. Самарқанд вилоятида «Ўзбекистоним менинг» мавзусида кинофестиваль давом этмоқда. Каттақўрғон шаҳрида байрам арафасида 500 ўринли янги кинотеатр биринчи томошабинларни қабул қилди. Қаршидаги собиқ «Россия» кинотеатри қайтадан таъмирланиб, «Ватан» номи билан кино санъати мухлисларига хизмат кўрсата бошлади.

** Ижодий жамоаларда*

САРҲИСОБ

1 сентябрь куни республикамиз барча кинотеатрларида кекса фахрийлар, ногиронлар ва етим-есирлар учун бепул хайрия кинокўрсатувлари ўтказилди.

Ўзбек киноҳужжатчилари Ўзбекистон Мустақиллигининг икки йиллигига бағишланган ҳужжатли фильмни суратга олишга бел боғлашди. Ушбу фильмни таниқли кинорежиссёр Малик Қаюмов бошчилигидаги киноҳужжатчилар суратга олишди. Ватанимиз мустақиллигининг бир йиллигига бағишланган фильмни ҳам ана шу ижодкорлар гуруҳи суратга олган эдилар.

Хуллас, республикамиз киносанъаткорлари ҳамда кинохизматчилари Ўзбекистон Мустақиллигининг икки йиллигини муносиб нишонладилар.

Анвар ЕҚУБХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси бошқармаси бошлиғи, республика кинематографчилари уюшмаси аъзоси.

РЕЖАЛИ ИШЛАР

ИЖТИМОИЙ-гуманитар фанлар машғулотларини бугунги кун талаблари асосида ташкил этиш ҳар бир олий ўқув юрти профессор-ўқитувчилар жамоасининг асосий вазифаларидан ҳисобланади. Бу борада Тошкент Давлат аграр университетида ҳам режали ишлар амалга оширилмоқда.

Олий ўқув юрти илмий кенгашининг яқинда бўлиб ўтган йиғилиши «Ижтимоий-гуманитар фанларни ўқитишни яхшилаш тўғрисида»ги масалаларга бағишланиши ҳам бежиз эмас. Шу йиғинда кун тартибига киритилган талай масалалар атрофлича кўриб чиқилиб, қатор қарорлар қабул қилинди. Ўзбекистоннинг маънавий-ахлоқий негизларини талабалар онгига янада чуқур сингдириш мақсадида янги ўқув йилида «Ўзбекистон буюк келажак йўлида» деган махсус курс жорий этилади.

Олий ўқув юртининг барча куллиётларида биринчи босқич талабалари учун татбиқ қилинади. Бу курс асосий фанлар қаторида атрофлича ўрганилади.

Акбар АЛИЕВ.

◎ Шу кунларда эл соғлиги борасида амалга оширилиши лозим бўлган долзарб вазифалар ҳусусида Тошкент шаҳар Саломатлик марказининг бош шифокори Мамлакат Муҳамедова билан суҳбатлашдик.

** Эл соғлиғи—юрт бойлиги*

Муҳим вазифамизга айлансин

— БИЗ, тиббиёт ходимлари аҳоли соғлиғи, айниқса ёш авлод саломатлигини муҳофаза қилиш йўлида ўз билимимиз, тажриба ва маҳоратимизни аямай хизмат қилишга тайёрмиз, — деди Мамлакат Қодировна. — Шу мақсадимизга эришишда ҳамшаҳарларимиз яқиндан ёрдам беришлари зарур. Хусусан, ҳозирги кунда юртимизнинг айрим жойларида санитария-эпидемиология ҳолатларининг ёмон аҳволга тушиб қолганлиги бизни қаттиқ ташвишлантирмоқда. Обҳавонинг тез-тез ўзгариб туриши, экологик мувозанатнинг бузилиши, озодалик қоидаларига риоя қилинмаётгани оқибатида айрим ҳолларда юқумли ошқозон-ичак касалликлари пайдо бўлмоқда.

— Хасталик келиб чиқишининг олдини олиш учун нималарга эътибор бериш зарур?

— Ҳозир ўлкамизда айни пишиқчилик, мевалар, қовун-тарвузлар ғарқ пишган мавсум бўлгани учун халқимизни яна бир бор озодалик қоидаларига риоя этишга чақирамиз. Фарзандларимизга ҳўл меваларни ювмасдан истеъмол қилиш мумкин эмаслиги, сувни қайнатмай ичиш зарарли эканлиги, ифлос сув ҳавзалари, фавворaларда чўмилиш инсон саломатлигини хавф остида қолдиришини англатиш талаб этилади. Уйда, кўча-кўйда, бозорлар ва бошқа жойларда тозалик ва озодаликка эътибор бериш лозим. Ҳар биримизнинг соғлиғимиз, ўғил-қизларимизнинг саломатлиги аввало ўзимизга боғлиқ. Шундай экан, шахсий гигиена қоидаларига доимо риоя қилайлик. Ҳовли-жойларимиз, кўчамиз, иш жойимиз саранжом-саришта бўлишига эришишимиз керак. Булардан ташқари, ҳамшаҳарларимиз хонадонларнинг олдида ахлатларнинг тўпланиб қолиши, юқумли касалликларни ташувчи пашшаларнинг кўпайишига йўл қўймасликлари зарур. Ўткир юқумли ошқозон-ичак касалликлари юқишининг асосий сабабларидан бири «ифлос қўл»дир. Шу сабабли овқатланишдан олдин албатта қўлингизни совунлаб ювинг. Хасталикнинг дастлабки белгилари пайдо бўлиши билан дарҳол шифокорга мурожаат қилинг.

— Шу кунларда аҳоли ўртасида, айниқса болалар орасида ўткир юқумли ошқозон-ичак касалликларининг кўпайиши эҳтимолини эътиборга олиб, шаҳар Саломатлик маркази жойларда тушунтириш, тарғибот ишлари олиб бораяптими?

— Албатта. Айни шу кунларда аҳоли ўртасида кенг миқёсда тарғибот-ташвиқот ишларини ташкил этишга астойдил киришганмиз. Шу мақсадда туманларнинг санитария-эпидемиология станциялари ва бошқа тиббиёт муассасалари ходимлари билан ҳамкорликда маҳаллалар, болалар муассасалари ва корхоналарда учрашувлар ўтказиб, юқумли касалликларнинг келиб чиқиш сабаблари ва уларнинг олдини олиш ҳақида суҳбатлар уюштираяпмиз. Саломатлик марказлари аъзолари ва участка шифокорлари хонадонларни айланиб, тозаликка риоя қилинишини назорат қилиб боришаяпти. Вокзал, аэропортларда сотилаётган озиқ-овқатлар, чанқовбосди ичимликлар, шунингдек бозорлардаги ҳўл мева, қовун-тарвузларнинг савдоси ҳам қатъий назорат остига олинган. Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси томонидан мунтазам ўтказилаётган йиғилишларда белгиланаётган касалликни даволаш ва олдини олиш тадбирлари ҳам ўз самарасини бераяпти. Шу боис ҳозирги кунда Тошкент шаҳрида хавфли юқумли касалликлар йўқ. Булардан ташқари, туманларнинг ҳокимликлари барча саноат корхоналари, маиший хизмат ва болалар муассасаларининг вакиллари билан кенгашиб, сув ҳавзалари, фавворалар, кимёвий маҳсулотларнинг сақланишини назорат қилиб бормоқда. Кўриб турибсизки, ўткир юқумли ошқозон-ичак касаллигига қарши курашиш нафақат шифокорлар, балки ҳамманинг биринчи галдаги вазифасига айланган. Шундай экан, келинг эл соғлиги учун қайғурайлик. Соғлом авлод учун курашга фаол қатнашиб, тиббиёт ходимларининг барча кўрсатма ва маслаҳатларига қатъий риоя қилайлик, атроф-муҳит саранжом-саришта бўлишига эришайлик!

Шавкат САЪДИЕВ
суҳбатлашди.

** Хоҳ ишонинг, хоҳ...*

ГИННЕСНИНГ КИТОБИ

ОЛАМДА бўлаётган рекордларнинг барини батафсил таърифлаб борадиган янгиликларни шу китобдан топса бўлади. Китоб 1955 йилдан бошлаб Лондон шаҳрида нашр этилади. Унга ёзилиш учун ким қандай ишларни қилмади, дейсиз. Китоб ҳозир 60 миллион нусхада чиқиб, дунёнинг 35 тилига таржима қилинади. Айни пайтда бу китобнинг тўпламларида инсон боласи юзага чиқарган 140 мингдан ошиқ рекорд тўпланган. Рекордчиларнинг ичида энг сермаҳсул ижод қилган киши рассом Пабло Пикассо экан. У 13500 картина ва суратлар, 100 минг литография ва гравюра, 35 минг китоб иллюстрацияси ҳамда 300 ҳайкалнинг муаллифидир. Энг мерган одам америкалик А. Сепмон экан. У узумнинг бир донасини 97 метр ерда оғзини очиб турган дўстининг оғзига туширган.

ДЎЛДАН САҚЛАНИНГ

ЁЗ ойларида дўл ёғса экинларга катта зарар келтиришини ҳамма билади. Лекин киши ҳаётига хавф туғдиришини ҳамма билавермаса керак. Кўз олдингизга келтиринг: муштдай муз кўкдан қуйилиб келиб бошингизга тушди дейлик. Ўшанда қандай ҳолга тушганингизни ўзингиз тасаввур қилолмайсиз. Тўғриси, муштдай, ҳатто ундан ҳам катта дўллар ёғиши ҳақиқат.

1861 йил 14 августда Воронеж шаҳридаги ёққан дўлнинг оғирлиги 300 граммга етган. 1904 йил 29 июнда Москва остонасидаги ёққан дўлнинг ҳар бири 400 грамм бўлган. Одессада 1926 йил 9 июнда ёққан дўлнинг оғирлиги 500 грамм эди. 1929 йил 11 майда Ҳиндистонда ёққан дўлнинг диаметри 13 сантиметр бўлиб, оғирлиги бир килограммга етган. Шундай экан, дўлдан сақланинг!

ТАБИАТ АЖОЙИБОТИ

ТОЖИКИСТОНДА Хожа Мўмин деб аталадиган тоғ бор. Унинг бошқа тоғлардан фарқи, туташ тоза туздан эканлигида. Ундаги тайёр ош тузи ер юзидаги халқларга юз миллион йилга етар экан. Тоғнинг баландлиги 900 метр, унинг остидаги туз қавати ер остининг 4 ярим километр чуқурлигига жойлашган.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ.

** Нуқтаи назар*

«САНЪАТ ПУЛГА СОТИЛМАЙДИ»

ТОШКЕНТДАГИ таэквон-до мактабларидан бирида шуғулланаётган 10-12 яшарли болакайлардан уларни ҳафтасига уч марта спорт залига келиб соатлаб машқ қилишга нима мажбур қилишини сўраганимда, аксарияти, уришишни ўрганмоқчиман, деб жавоб берганди. Кейинчалик бундай жавобни бир неча ўн йил яшаб қўйган норғул йигитлардан ҳам эшитишга тўғри келди. Наҳотки, таэквон-до кимнидир жағини, синдириш, кўзини кўкартириш ёхуд бегоналар олдида ўзидан кучсизни хўрлаш мактаби бўлса? Магар шарқона беллашувлар шунинг учунгина яратилган бўлганида дастлабки ўт очар қуроллар ихтиро қилиниши билан уларнинг умри тугаган бўларди. Демакки, бунинг бошқа сабаблари бўлиши лозим.

Хитой, Япония, Корея, Вьетнамда ғарбдагидан фарқли ўлароқ жанговар санъатлар рақиб устидан ғалаба қозониш эмас, аксинча, ўз танаси, руҳияти устидан ҳукмрон бўлиш, камчиликларини йўқотиб, ожиз томонларини қайта тарбиялаш истагида ўрганилган. Асрлар давомида бу нарса буюк фалсафа сифатида шаклланиб борган. Ўрта асрларда яккакураш оламига кириб унинг сирларидан воқиф бўлиш учун одамлар бутун умрини шу ишга бахшида этганлар. Лекин бу билан машҳур усталарнинг санъатнинг бошқа турлари — мусиқа, математика, назм, ҳуснихатни ҳам мукаммал билганларини унутмаслигимиз лозим. Масалан, Тан даврининг машҳур шоири Ли Бо уста қиличбоз, таниқли қиличбоз Миямото Мусаси эса моҳир мусаввир бўлган. Жанговар санъатлар назариётчиси, руҳоний Такуан эса ажойиб шеърлар, бадиалар муаллифи ҳамдир. Қолаверса, қўл жанги бўйича бизгача етиб келган қадимий манбаларнинг аксарияти назмий йўлда битилгани, япон самурайларининг дипломлари табиат манзаралари билан безатилгани ҳақиқий яккакураш устаси шамшир ва мўйқаламни бирдай маҳорат билан ишлата олганидан далолат бериб туради. Албатта, Осиё мамлакатларида эски анъаналар ҳозиргача тўла сақланиб қолган деган фикрдан йироқмиз, лекин Ўзбекистонга шарқона беллашувларнинг бевосита Хитой, Япония, Кореядан эмас, Ғарб давлатлари орқали кириб келгани авваланоқ унга ўзгача либос кийдирилишига олиб келди. Чунки, иккинчи жаҳон урушидан сўнг илк бор шарқона яккакурашлар билан танишган европаликлар одатдагидек ундан бойлик орттириш мақсадида фойдаланишга зўр бердилар. Пулли мактаблар очиш, ўртага катта пул тикилган қонли жанглар ўтказиш, шарқдагидан фарқлича, «мураббий — шогирд» муносабатларининг яна ўша пул асосида шаклланиши уларнинг фалсафий жиҳатларини иккинчи даражага чиқариб қўйди. Белгиланган маблағ тўлангандан сўнггина маълум усулларни ўргатган мураббий ва унинг шогирди ўртасида қандай ахлоқий-руҳий боғланиш ўрнатилиши мумкин?

Қирғизистон пойтахти Бишкекнинг шундоққина биқинида бир қишлоқча бор. У ердаги кўримсиз, хароб (эслаб қолинг) ҳовлида Есен Исмоилов исмли 45 ёшлардаги у-шу устаси истиқомат қилади. Ўз кўзим билан кўрганман, унинг ҳузурига собиқ СССРнинг энг чекка шаҳар ва қишлоқларидан йигитлар келишади, уйида яшаб яккакураш сирларини ўрганишади, шу хонадонда овқатланишади, кейин маълум муддат ўтгач яна ўз юртларига кетишади. Шуниси қизиқки, Есен Исмоилов бунинг учун улардан бирор тийин ҳам олмайди. Унинг хароб кулбасини назарда тутиб, «Истасангиз, шу санъатингиз билан қисқа вақт ичида бой-бадавлат бўлиб кетишингиз мумкинку?», дея сўраганимда, у, «Санъат пулга сотилмайди, шогирдларимдан ҳеч нарса талаб қилмаслигимнинг боиси хитойлик устозим мени шундай тарбиялаган, менинг йўлимни давом эттирадиганлардан ҳам шуни истаб қоламан» деганди. Бу, албатта, «бозор иқтисодиёти» иборасини рўкач қилиб китоблардан ўрганган ўн-ўн беш усулини ёш болаларга ўргатиб бойлик орттириб юрган айрим «замонавий сенсейларга» сабоқ бўлса арзийдиган ҳодиса. Майли, иқтисодий жиҳатдан ўзини таъминлаш, ижарага олинган спорт зали учун тўланадиган маблағни топиш учун таэквон-до, каратэ, у-шу мактабларининг пуллик бўлишини ҳазм қилдик ҳам дейлик, лекин ҳали дунёқараши шаклланиб бўлмаган болакайга шарқона яккакурашлар фалсафасини, уларга яширинган инсонийлик, зулмга қарши кураш, қудратли жанговар санъатдан яхши ниятда фойдаланиш лозимлиги тўғрисидаги жавоҳирлар маъносини ким сингдиради? Спортчи қанчалар юксак натижаларни қўлга киритмасин агар жанговар санъат фалсафасидан бехабар экан унинг кўчадаги урушқоқ йигитдан деярли фарқи қолмайди. Албатта, бу ўринда шарқшунос олимларимиз, нашриётларимизнинг ҳам айби катта. Шу пайтгача диёримизда энг оммалашган шарқ яккакураши таэквон-до, унинг тарихи, ривожи, фалсафаси хусусида ўзбек тилида ёзилган, чоп этилган китобни эслолмайман. Айниқса, ҳозирги кескин ўзгаришлар даврида, яккакурашларга қизиқиш жуда катта бўлган замонда бундай асарларнинг нақадар қимматли эканини сўзда таърифлаш мушкул. Албатта, Кано, Уэсиба, Фунакоси қаби амалиётчиларнинг фалсафий асарларининг мағзини чақиш ўзбек китобхонларига анча қийин бўлиши табиий. Лекин ҳурматли олимларимиз бу ишда жанговар санъатлар ихлосмандларига беҳад катта ёрдам беришлари мумкин (шарт).

Шарқона яккакурашнинг қандай тури билан шуғулланмасин, киши кун келиб ўзига шундай савол бериши табиий: бу ўзи нимага керак? Чинданда, каратэ, айкидо, таэквон-до билан йиллаб шуғулланиш, ҳар бир зарбани соатлаб такрорлаш, ўзини қийноқларга солиш нимага керак? Ким учундир спортда юқори натижаларга эришиб чемпионлик унвонини қўлга киритиш, биров учун ўз кучига ўзи ишонч ҳосил қилиш, бошқа бировга уришишни ўрганмоқ учун керак.

Ҳа, ҳаёт ўз ишини қилмоқда. Минглаб йиллар давомида даврлар силсиласидан омон-эсон ўтиб келган жанговар санъатлар XXI аср бўсағасида ҳаёт билан бирга вақт тегирмонида айланмоқда. Мозийда, қўл жанги устаси ёлғиз ўзи тоғу тошларга чиқиб кетиб йиллар давомида инсон зотини кўрмай маҳоратини чархлаган бўлса, бугунги кунда бу мумкин эмас. Каратэ ёхуд таэквон-до ихлосманди заводнинг шовқинли цехидан ёхуд ўқув хонасидаги олти соатлик дарсдан чарчаб чиқиб спорт залига боради, у ердан чиқиб ул-бул харид қилгани бозорга тушади, қайтгач, диванга ястаниб телевизор кўради. Қадимги усталарга ўхшаб юлдуз-у ойдан «илоҳий қувват» олиш машқларини бажаришга йўл бўлсин, эртага биринчи сменага ишга бориши керак.

Хўш, унда одамларга шарқ яккакурашлари билан шуғулланишга нима туртки беряпти?

Асрлар оша бизгача етиб келган «Баргга яширинган ҳақиқатлар» номли манбада «Инсон камолотининг чек-чегараси йўқ. Кимки етук шахс бўлишни истаса, эгаллаган билимлари билан чекланиб қолмай янада олға интилиши лозим. Бунга эришган инсонгина авлодлар ҳурмати эътиборига сазовор бўлади» деган мазмундаги нақл битилган. Миллионлаб одамлар илмий-техника инқилобининг сўнгги ютуқлари, компьютерларнинг оламшумул мўъжизаларидан ҳайратга қолмай яна ўша қадимий ва навқирон жанговар санъатларга мурожаат этаётган экан, демак камолот сари интилиш давом этмоқда, дея баралла айта оламиз.

Бугун Тошкентдаги «Алпомиш» спорт саройида очилаётган Осиё ва Тинч океани минтақаси мамлакатларининг биринчи чемпионати арафасида кўнглимдан кечган юқоридаги ўйларни сизлар-ла ўртоқлашмоқ истадим. Ва яна шуни жуда хоҳлардимки, ушбу мусобақалар ёш авлоднинг нафақат жисмонан, балки маънавий, руҳий баркамолликка эришиш мактаби бўлиб қолсин.

Шуҳрат АРМОН.

Шарқ файласуфларидан бири Сун Цзининг «Оқил одам бир улкан мақсадни белгилаб, унга эришмоқ учун оғишмай интилади», деган иборалари Тошкент шаҳридаги 18-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тарбияланувчиларига менгзаб айтилгандай. Малакали мураббий Юрий Шан раҳбарлигида таэквон-до сирларини ўрганаётган бу йигитларнинг энг олий мақсадлари ҳам шарқ яккакурашининг улуғ усталари йўлини давом эттириш, ўзлари ҳам янги-янги сўқмоқлар очишдир.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 6. IX

● УзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Қўғирчоқлар—менинг дўстларим».
18.35 Таэквондо бўйича Осиё ва Тинч океан ҳавзаси мамлакатлари чемпионати.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Давр талаби». Тижорат канали.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Санъатимиз фидойилари». Зокир Султонов.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 «Истеъдод». Маъмуржон Тўхтасинов.
22.40 «Юзма-юз». Бадиий фильм. 1-серия.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

18.30 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Тоғлар». Телефильм.
20.10 «Билиб қўйган яхши».
20.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.50 «Рақс соҳибаси». Фильм-концерт.
21.25 «Лаҳза». Хабарлар.
21.45 «Энди сизни ким деб аташ керак». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 «Якунлар».
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.35 «Истеъдодлар ва мухлислар».
9.15 «Мангуликка асир». Илмий-оммабоп фильм премьераси.
9.45 «Мавзу».
10.30 «Гол».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Олтин сочмалар». Ростов-Дондан кўрсатув.

* * *

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Эльдорадо-Парма». Коми-Пермяк миллий округининг тарихи ва бугунги куни ҳақида.
15.30 Мультфильм.
15.40 «Истеъдодлар ва мухлислар».
16.20 «Иқболи кулганда».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Дунёнинг тўрт томони» кўрсатувини таништиради.
17.50 «Аср сирлари». 4-кўрсатув.
18.40 «Беш қиз Парижда». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Гол».
20.55 Е. Светланов. «Оддий суврат».
21.40 «Спорт уик-энди».
21.55 «Янги студия» таништиради. «Джем-сейшн». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Россияда бизнес».
8.30 Тонгги концерт.
8.45 «Уз ишининг усталари». В. Каверин.
9.30 Хонаки экран. «Лев Толстой». Бадиий фильм. 1-серия.
10.55 «Лев Толстой». Бадиий фильм. 2-серия.
12.15 «Шаҳар этюдлари». Ҳужжатли фильм.
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.00 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати. Нью-Йоркдан кўрсатилади.
13.45 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
14.35 «Испанияга қуш парвозидаги масофадан назар ташлаганда». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.
15.05 Мульти-пульти.
15.15 «Бола тилидан».
15.55 Янгиликлар.
16.10 Трансросэфир. «Европа—Осиё».

*

17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.00 Душанба куни детектив. «Лаки страйк» таништиради. «Мулен Руж». Бадиий фильм. «Криминал ҳодисалар» сериалидан.
19.55 «Ҳақиқат онлари».
20.50 Спорт кўрсатуви.

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Орзиқиб кутилган кун». Ҳужжатли фильм.
21.35 «Қутқариш хизмати 911».
22.30 Криминал хабарлар экрани.
22.40 «Лад»-галерея. Мусаввир Андрей Поздеев.
23.25 «Олмалар яна гуллади».

Сешанба, 7. IX

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Билиб қўйган яхши» (такрор.).
7.50 «Лизюков кўчасида яшовчи мушукча». Мультфильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Куйла, менинг ёшлигим».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 «Шум бола». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Жуғрофия. Ўзбекистоннинг табиий шароити ва табиий бойликлари.
11.00 «Юнус Ражабий». Телефильм.
11.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Қуёшни кулдирган қизалоқлар».
18.40 «Билдирсой». Телефильм.
18.50 Хиванинг 2500 йиллигига. «Аждодлар мероси — хазина».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Лирик концерт.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 «Жиноят жазосиз қолмайди». Фарғона вилоятидан кўрсатув.
22.20 «Юзма-юз». Бадиий фильм. 2-серия.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Ўзбекистон жилолари». Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Хайр, ёз!».
20.50 «СВ-экспресс». Рок мусиқаси ҳақида.
21.20 Эълонлар.
21.25 «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Қувноқ нотачалар».
8.40 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.30 «Инсон ва қонун».
10.00 «Стартинейджер».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Ўсмир». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
12.35 «Азизим». Телевизион бадиий фильм.
13.50 Мультфильм.
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Ишбилармонлар хабарномаси».
14.40 «Конверсия ва бозор».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.40 «Джэм».
16.10 «Стартинейджер».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Диаспора» кўрсатувини таништиради. «Арманлар».
17.50 «Технодром».
18.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.55 «Мавзу».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 Телеэкранда биринчи марта. «Мени мистер Браун деб атанг». Бадиий фильм (Австралия).
22.05 «Матбуот-экспресс».
22.20 «1993 йил қўшиқлари». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Ҳақиқат онлари».

* * *

11.00 «Чашмалар».
11.30 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати. Нью-Йоркдан кўрсатилади.
12.30 «Деҳқонларга таалуқли масала».
12.55 «Гўзаллик сири». Ҳужжатли фильм.
13.15 «Винил чангалзорлари».
13.45 «Бўйсунмас купина».
14.15 Трансросэфир. «Аҳволлар қандай, Уфа?».
15.00 «Рост» студияси. «Куни узайтирилган гуруҳ».
15.30 Янгиликлар.
15.45 «Хўжайин».
16.30 «Жаноблар-ўртоқлар».
16.45 Спорт кўрсатуви.

*

17.00—18.50
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 215-серия.
19.40 «Бал тугади». Балетмейстер Георгий Алексидзе.
20.25 «Токиода учрашув».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Менинг Доғистоним». Расул Ҳамзатов.
21.55 «Мстислав Ростропович: «Менинг ҳаётим — рус мусиқаси».
22.35 Мусаввир Наталия Шабалина.
23.05 Санкт-Петербург мусиқаси. «Оддий дўстлар».

Чоршанба, 8. IX

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Эҳтиёт бўлинг, маймунчалар». Мультфильм.
7.40 Қўшиқлар ва яллалар.
8.00 Дунё воқеалари.
8.15 «Қувноқ болалар».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 Турк тили.
9.40 «Ёшлик» студияси. «Истеъдодларни излаймиз».
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика. Модда тузилишининг молекуляр кинетик назарияси асослари.
11.00 «Ота ўғиллар». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника. Ўсимликларнинг одам ҳаётидаги ва табиатдаги аҳамияти.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Гўзал ёз хотиралари».
18.40 «Шеърият дафтаридан».
18.55 «Элга хизмат».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Пахта теримини намунали ўтказайлик.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Анъаналар этади давом...». Мусиқий кўрсатув.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига. Замонавий ўзбек халқ қўшиқларининг «Анор» телевизион танлови.
22.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Трактор» (Тошкент) — «Сўғдиёна» (Жиззах). 2-тайм (ёзиб олинган).
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

18.30 «Қувноқ жилолар».
19.05 «Спринт».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ассалом, мактаб!».
20.35 «Ретро-концерт».
21.30 «Ҳаётий воқеа». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35— Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Тингланг, томоша қилинг...».
8.40 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.30 «Савдо кўприги».
10.00 «Қизча ва сиртлон». Телефильм премьераси.
10.20 «Джэм».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Авлиё Сергий». Бадиий фильм.
13.00 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал. 15 ва 16-сериялар.
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Иш».
15.20 «Ён дафтар».
15.25 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.50 «Музограф».
16.10 «Қизлар ўртасидаги сир».
16.30 «700 клуби».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Эфирда «Мир» Давлатлараро телерадиокомпанияси. «Салом, бу мен!».
17.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.45 «Миниатюра». Мусиқий кўрсатув.
18.55 «Киношок-93» фестивалининг очилиши.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Ҳеч нарса ҳақида репортаж».
20.40 «Катта театр. Кунлар ва оқшомлар». М. Глинка. «Шоҳга қурбон қилинган умр». Опера.
22.45 Крилатскоеда эшкак эшиш бўйича марафон.
23.00 Янгиликлар.
23.40 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.
23.55 Футбол. Жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Венгрия —Россия терма командалари. 2-тайм. Венгриядан олиб кўрсатилади.
00.45 «Матбуот-экспресс».
00.55 «МТУ».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 Христианлар учун кўрсатув.
8.25 «Менинг Доғистоним». Расул Ҳамзатов.
8.55 «Токиода учрашувлар».
9.20 «Услуб».
9.50 Россия телевизион театри. Н. В. Гоголь. «III даражали Владимир». 1-қисм
10.35 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 215-серия.
11.25 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати. Нью-Йоркдан кўрсатилади.
12.25 «Агар сиз...».
12.55 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.20 Кундузги сеанс. «Болохона». Бадиий фильм.
14.40 «Параллеллар».
14.55 «Бал тугади». Балетмейстер Георгий Алексидзе.
15.40 Янгиликлар.
15.55 «Бизнес: янги номлар».
16.10 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».

*

17.00—18.55
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 216-серия.
19.45 «Ишбилармон одам».
20.15 «L—клуб».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Бизнес ва сиёсат».
22.25 «Ксюша ҳузурида».
22.55 Театр сафари. «Гастроллар, гастроллар...».

Пайшанба, 9. IX

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Ансамбль». Телефильм.
7.50 «Серғайрат кампир». Мультфильм.
8.00 «Созимда севги васфи». Мусиқий кўрсатув.
8.20 «Бухоро қоракўли». Телефильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Матбуот саҳифаларида (рус тилида).
9.10 Араб тили.
9.40 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Табиат алифбоси».
18.40 «Муаллима». «Ўзбектелефильм» премьераси.
18.50 «Ўрмонлар — бойлигимиз».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Осойишталик посбонлари». Республика ИИВ матбуот маркази хабар қилади.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Мумтоз куйлардан концерт.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 «Ёшлик» студияси. «Амир Темур йўлларида».
22.55 «Европа воқеаси». Бадиий фильм.
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.05 «Меҳр-шафқатли бўлайлик».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Олишув». Телефильм.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.15 «Тошкент оқшомлари».
21.30 «Пульс». Хабарлар.
21.45 Эълонлар.
21.50 «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35— Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Мультфильм.
8.30 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.20 Футбол. Жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Венгрия — Россия терма командалари. 2-тайм.
10.10 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Тоғамнинг туши». Телевизион бадиий фильм. 1-қисм.
13.10 Мультфильм.

*

13.20 Давлатлараро «Останкино» телеканали Тожикистон телевидениеси кўрсатувларини намойиш этади. «Ганжина» этнографик ансамблининг концерти.

*

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.

*

15.50 Давлатлараро «Останкино» телеканали Тожикистон телевидениеси кўрсатувларини таништиради. «Шунқорлар парвозга отланади». Болалар учун кўрсатув.

*

16.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).

*

17.25 Республика мустақиллик кунига. «Тожикистоннинг бугунги куни».

*

18.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.50 «Расулга мусиқий таъзим».
19.10 «Ваучер — ишонч белгиси».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 Футбол. Жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Венгрия — Россия терма командалари.
22.15 Волейбол. Европа чемпионати. Эркаклар. Россия—Германия терма командалари. Финляндиядан кўрсатилади.
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Рок-Н-ролл-ТВ».
00.25 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 Тонгги концерт.
8.15 «Бизнес ва сиёсат».
9.10 Россия телевизион театри. Н. В. Гоголь. «III даражали Владимир». 2 ва 3-қисмлар.
10.45 «Рек-тайм».
11.15 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 216-серия.
12.05 «Биз ҳеч қачон буюртма асосида куйламаганмиз». Авторлик қўшиқлари фестивали.
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.00 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати. Нью-Йоркдан кўрсатилади.
13.55 «М-трест».
14.15 «Терминал».
14.45 Трансросэфир. «Орол».
15.30 Янгиликлар.
15.45 «Рост» студияси. «Космос сабоқлари», «Биринчи тайм».
16.15 «Рус ташрифи».
16.45 Спорт кўрсатуви.

*

17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.00 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 217-серия.
19.50 «Келинг, аниқлаб олайлик».
20.05 Ватаним менинг. «Тикланиш».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Париж юлдузи». 2-кўрсатув.
22.00 «Ҳаёт томири». Михаил Дудин.
22.30 Кинокўзгу. «Тире белгиси». Ҳужжатли фильм. Вера Холоднаянинг 100 йиллигига.
23.30 Альберт Асадуллин концерти.
24.00 Криминал хабарлар экрани.
00.10 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.

Жума, 10. IX

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Илҳом чашмаси». Телефильм.
7.50 Мутахассис маслаҳати.
8.00 «Дилга яқин қўшиқлар».
8.20 «Қисқичбақа билан атиргул». Мультфильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Болалар учун фильм. «Ўсмирлар коинотда».
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.30 Ўқув кўрсатуви. Умумий биология.
11.00 «Ёшлик» студияси. «Тежамкорлик сирлари».
11.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбек адабиёти.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Санъат ғунчалари».
18.40 «Ёшлик» студияси. «Ишонч».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Ўзбекистон ва жаҳон». Ўзбекистон Республикасининг «ЭКСПО-93»да иштироки.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 «Баҳор» билан учрашув». Халқ артисти М. Турғунбоевага бағишланади.
22.30 Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига. Республика театрлари телевизион фестивали. «Маъмура кампир». О. Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят театрининг спектакли.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

17.00 АШҒАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Товус малика». Бадиий фильм (Хитой).
10.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Тоғамнинг туши». Телевизион бадиий фильм. 2-қисм.
13.20 Телефильм премьераси.
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Бриджж».
14.50 «Бизнес-класс».
15.05 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Товус малика». Бадиий фильм (Хитой).
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Янги Россия ва Европа хавфсизлиги» кўрсатувини таништиради.
17.40 «Инсон ва қонун».
18.15 «03 вагони».
18.45 «Мўъжизалар майдони».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
20.40 «Детективлар клуби»да. «Суини». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 10-серия.
21.40 «Матбуот-экспресс».
«ВИД» таништиради:
21.55 «Сиёсий бюро».
22.30 «Музобоз».
23.50 «Авто-шоу».
00.05 «Х» кўрсатуви.
00.30 «Хит-конвейер». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
01.35 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Параллеллар».
8.15 Бокс бўйича Европа чемпионати. Туркиядан кўрсатилади.
9.15 «Бурда моден» тавсия этади...
9.45 «Ҳайвонот оламида».
10.45 Мульти-пульти.
10.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 217-серия.
11.45 Ватаним менинг. «Тикланиш».
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.05 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати. Нью-Йоркдан кўрсатилади.
14.10 «Уз-ўзига режиссёр».
14.40 «Рост» студияси. «Мусиқий синф».
15.10 Янгиликлар.
15.25 Жума кунлари Дисней. «Севги йўл кўрсатади». Бадиий фильм. 2-серия.
16.15 Мульти-пульти.
16.25 Трансросэфир. «Бозор йўлида».

*

17.00—18.45
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.45 Телеэкранда — премьера. «Океан». Кўп серияли бадиий фильм. 3-серия.
20.25 «Джентльмен-шоу».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 Катталар учун мультфильмлар.
21.50 Вика Циганова куйлайди.
22.40 Бокс бўйича Европа чемпионати. Туркиядан кўрсатилади.

Шанба, 11. IX

11 СЕНТЯБРЬ

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Эстрада концерти.
7.50 «Алдар Кўса». Мультфильм.
8.05 Дунё воқеалари.
8.20 Шифокор маслаҳати.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 Алифбо сабоқлари.
9.40 «Пятницкий кўчасидаги қаҳвахона». Бадиий фильм.
11.05 «Ёшлик» студияси. «Сенинг замондошинг». Улуғбек Нурматов.
11.35 «Чорвадор» программаси.
11.55 Ўсмирлар учун. «Гўзаллик гулшани».
12.25 «Олий таълим истиқболлари».
12.55 «Эл тинчлиги йўлида».
13.10 «Мерос». «Алпомиш» достони ҳақида.

* * *

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» — «Темирйўлчи» (Қўқон). «Пахтакор» Марказий ўйингоҳидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — Телефильм.
18.50 Адабий театр. Ҳамроқул Ризо. «Нон қадри».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ўлмас мерос». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Дам олиш концерти.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ўзбекистон—Ватаним маним». 31 августдаги тантаналар ва сайиллар асосида яратилган видеофильм.
23.30 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● УзТВ II

17.00 АШҒАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

5.45, 14.20, 20.20— Кўрсатувлар тартиби.
5.50 Эрталабки гимнастика.
6.00 «Матбуот-экспресс».
6.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Қимор».
8.00 «Марафон-15» таништиради.
8.25 Эфирда «Мир» Давлатлараро телерадиокомпанияси.
9.50 «ЭКО». Экологик шарҳ.
10.05 «Китобхона».
10.45 «Мулкдор алифбоси».
10.55 «Илҳом манбалари».
11.25 «Ҳукумат кишилари».
11.40 Ёдимизда қолган фильмлар. «Дарахтлар катта эди». Бадиий фильм.
13.30 «Тиббиёт сиз учун».
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Марафон-15».
15.05 Режиссёр К. Шаброля фильмлари таништирилади.
15.30 Юрий Антоновнинг Олтин диски.
16.50 «Қизил квадрат».
17.30 «Ҳайвонот оламида».
18.10 «Орзулар вокзали». Ю. Башмет.
18.50 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Ти Жей Хукер». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-фильм.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Бундан буён ва асрдан асрларга». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-фильм. 1-қисм.
21.30 «Резонанс» студияси таништиради.
21.45 Хоккей. Халқаро хоккей лигаси чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Торпедо» (Усть-Каменогорск). 2 ва 3-даврлар. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан кўрсатилади.
23.00 Янгиликлар.
23.35 «Матбуот-экспресс».
23.45 Футбол. Россия чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Торпедо» (Москва). «Динамо» Марказий стадионидан кўрсатилади.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.30 «Оламга ўз нигоҳи билан қараш».
8.00 «730-формула».
8.30 «Ҳали англанмаган коинот».
9.00 «Рост» студияси. «Гўзал қизлар», «Бизнинг «Аралаш».
9.30 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
10.20 Фильмлар премьераси.
10.35 Биз севган комедиялар. «Италияликларнинг Россиядаги ғаройиб саргузаштлари». Бадиий фильм.

*

12.15—15.35
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

12.15 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
12.25 «Рангинкамон» (тожик тилида).
13.20 КХДР мустақиллик кунига.
13.55 «Ҳиндистон киноюлдузлари билан учрашув».
14.35 «Мозийдан ёдгорлар».
15.20 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.35 «Тилла шпора».
16.05 «Чегарасиз футбол».

*

17.00—18.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.25 Телеэкранда — премьера. «Океан». Кўп серияли бадиий фильм. 4-серия.
20.00 «Мутлақо махфий».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Балет... балет...». Стокгольмдаги ёш раққослар кўригида.
22.25 Стас Намин марказн (Эс-Эн-Си) таништиради: «Сариқ сувости кемаси» клуби.
22.55 Бокс бўйича Европа чемпионати. Туркиядан кўрсатилади.
23.55 «Экзотика».

Якшанба, 12. IX

● УзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.30 Болалар учун. «Тонгги салом».
9.00 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 31-32-сериялар.
10.30 «Китоб ва ҳаёт».
11.05 «Пойтуғ айллари ҳузурида».
11.35 Инглиз тили.
12.05 «Цирк! Цирк! Цирк!».
12.50 «Ватанпарвар».
13.30 «Мавсум тараддуди».
14.00 «Рақсларим — орзуларим». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулнора Жўраева.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Ўсмирлар учун. «Ўйла! Изла! Топ!».
18.50 «Мультипанорама».
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 «Ойнаи жаҳонда».
20.15 «Хотира». Охунжон қизиқ Ҳузуржонов.
21.00 «Ҳафтанома».
21.40 «Мусиқий учрашувлар». Чортоқ шаҳар Короскон кабель ижара корхонасида.
22.25 «Кино усталари». Сайрам Исаева.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

7.00—12.00

* * *

17.00—23.30
АШҒАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

5.40, 14.15, 18.00, 21.45, 23.15 — Кўрсатувлар тартиби.
5.45 Эрталабки гимнастика.
5.55 «Руҳни чиниқтириш».
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Авто-шоу».
7.45 «Технодром».
8.00 «Марказ».
8.30 «Эрта саҳарлаб». «Денвер — динозаврларининг энг сўнггиси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
9.00 «Ҳамма уйдалигида».
9.30 «Спортлото» тиражи.
9.45 «Тонг юлдузи».
10.35 «Полигон».
11.05 «Мен — аёлман».
11.35 Киноҳақиқатми! «Ҳаёт қонуни». Бадиий фильм («Мосфильм», 1940 й.).
14.00 Янгиликлар.
«КТВ-І» ва «Франс интернасиональ» канали таништиради:
14.20 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
14.30 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.

*

15.20 «Саёҳатчилар клуби».
16.10 «Ҳунарли хор бўлмайди».
16.20 «Эфирда бевосита мулоқот».
17.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.45 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.05 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
18.55 «Эстрада гардемаринлари». II Россия фестивалининг очилиши. Сочидан кўрсатилади.
20.55 Эълонлар.

*

21.00 «Якунлар».
21.50 Волейбол. Европа чемпионати. Эркаклар. Ярим финал. Финляндиядан кўрсатилади.
22.35 «Музограф». Мусиқий классиканинг оммавий асарлари ҳақида кўрсатув. Кўрсатувни А. Буйнов олиб боради.
23.00 Янгиликлар.
23.20 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.
23.35 «Видеодром».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.30 «Хайрли тонг!». «Чемпионлар учун нонушта».
8.00 «Рост» студияси. «Биринчи тайм».
8.30 Мульти-пульти.
8.35 «Сиз яратган боғ».
9.05 Кипрас Мажейка. Жанубий Африкадан репортажлар.
9.35 «Ати-бати...».
10.05 Хонаки экран. «Кораллоқлар» сири». Бадиий фильм.
11.40 Бокс бўйича Европа чемпионати. Туркиядан кўрсатилади.

*

12.40—15.55
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

12.40 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
12.50 «Тантаналар давом этади...».
13.25 «Байрам вернисажи». Ўзбекистон мусаввирларининг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 2 йиллигига бағишланган кўргазмасидан репортаж.
14.05 «Дунё эшиги». Германия, Туркия иқтисодиёти ҳақида.
14.50 «Везнен мирас» (татар тилида).
15.40 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.55 Диснейнинг сеҳрли олами. «Винни Пухнинг янги саргузаштлари», «Қора плашч».
16.45 Спорт кўрсатуви.
16.55 Телефильм.
17.20 «Ҳар бир кун байрам».
17.30 Си-Би-Эс кинотеатри. «Қутқарилганларнинг энг сўнггиси». Бадиий фильм.

*

19.10—21.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 Теннис бўйича АҚШ очиқ чемпионати.

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
хатлар — 33-29-70;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.20 Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6